

Έργα Δασοπονίας & Ανάπτυξη Ορεινών Περιοχών

Δρ. Δημήτρης Παλάσκας

διδάκτωρ Δασικής Οικονομικής

ΣΥΣΤΑΔΑ – Συστήματα Ανάπτυξης Δασών & Περιβάλλοντος

www.systada.gr

ΔΙΗΜΕΡΙΔΑ «Αναπτύσσοντας Κοινωνική Οικονομία και Κοινωνικές Επιχειρήσεις στην Ορεινή Ελλάδα» 15-16 Δεκεμβρίου 2016, Λυγαριά Τρικάλων
Ερευνητικό Πρόγραμμα ΑΙΘΗΚΟΣ ««Δημιουργία Μηχανισμού Υποστήριξης για την Ανάπτυξη και Προώθηση της Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας σε Πληθυσμούς Ορεινών Περιοχών»

- Γενικά - εισαγωγή
- Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ορεινών περιοχών
- Κατηγορίες & παραδείγματα έργων δασοπονίας
- Ιστορίες επιτυχίες
- Δυνατότητες ή ευκαιρίες χρηματοδότησης
- Ορεινή οικονομία & κοινωνική επιχειρηματικότητα
- Ο ρόλος των γεωτεχνικών - δασολόγων

Γενικά - εισαγωγή

- Έργα δασοπονίας σε ορεινές περιοχές: μακριά από τα φώτα της δημοσιότητας
- Μακροχρόνιες επενδύσεις
- Ανθεκτικότητα ορεινών περιοχών σε συνθήκες οικονομικής κρίσης
- Βιώσιμη ανάπτυξη – σταθερότητα
- Μειωμένες κοινωνικές ανισότητες
- Χαμηλά ποσοστά ανεργίας

Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ορεινών περιοχών

- Γεωγραφική απομόνωση (χρονο-απόσταση από αστικά κέντρα)
- Μορφολογία εδάφους – τοπίο
- Κλιματικές συνθήκες
- Κλειστές κοινωνίες – ιδιαίτερα πολιτισμικά στοιχεία
- Αφθονία (ανανεώσιμων) φυσικών πόρων
- Ενεργειακό δυναμικό (αιολική & υδροδυναμική ενέργεια, βιομάζα)

Κατηγορίες & παραδείγματα έργων δασοπονίας (1)

- Δασοτεχνικά έργα υποδομών
- Έργα βελτίωσης του δυναμικού των δασικών πόρων (διαχείριση – εκμετάλλευση πόρων)
- Έργα αναπτυξιακού χαρακτήρα (δασική αναψυχή)
- Βελτίωσης ικανοτήτων - δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού (εκπαίδευση)
- Οργανωτικές – θεσμικές παρεμβάσεις (δικτύωση, θεσμικό πλαίσιο συνεταιριστικών οργανώσεων, κατανομές πιστώσεων κ.λπ)

Κατηγορίες & παραδείγματα έργων δασοπονίας (2)

- Αναδασώσεις - φυτώρια
- Υλοτομικές εργασίες - καλλιέργεια συστάδων – καθαρισμοί
- Δασική οδοποιία (εκμετάλλευση δασών και λιβαδικών εκτάσεων, αντιπυρική προστασία κ.ά σκοπών)
- Υποδομές κτηνοτροφίας (ποτίστρες, στέγαστρα, στάβλοι)
- Διευθετήσεις ορεινών χειμάρρων (αντιπλημμυρική προστασία, ταμίευση νερού)
- Υποδομές αντιπυρικής προστασίας (δεξαμενές, πυροφυλάκια)
- Φυτοτεχνικά αντιδιαβρωτικά έργα
- Έργα δασικής αναψυχής (θέσεις θέας, υπαίθριου γεύματος, κατασκηνωτικοί χώροι, ερμηνεία περιβάλλοντος, ορεινοί ποδηλατόδρομοι κ.ά)
- Έργα βελτίωσης βοσκοτόπων και βιοτόπων άγριας πανίδας (σπορές και φυτεύσεις)

Ιστορίες επιτυχίας

- **Civilian Conservation Corps** (1933 – 1942, ΗΠΑ): Μέρος του New Deal του Προέδρου Ρούζβελτ για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της Μεγάλης Ύφεσης. Απασχολήθηκαν 3 εκατ. νέοι άνδρες και φυτεύθηκαν συνολικά 3 δισεκ. Δένδρα
- **Το πείραμα του Wörgl** (Βεργκλ), Αυστρία: για την αντιμετώπιση της ύφεσης και της πολύ υψηλής ανεργίας (30%), το 1932 εκδόθηκε τοπικό νόμισμα για τη χρηματοδότηση υποδομών, συμπεριλαμβανομένων και αναδασώσεων
- **Σχέδιο Ανόρθωσης και Επανεπένδυσης** (ΗΠΑ, 2008): προέβλεπε αρχικά (στο δασικό τομέα) 1,15 δισεκ.\$ για προγράμματα που θα υλοποιούνταν από τη Δασική Υπηρεσία, ενώ υποβλήθηκαν προτάσεις για τετραπλάσιο ποσό, στους τομείς: (α) αποκατάσταση πόρων στις δημόσιες γαίες, (β) βελτίωση εγκαταστάσεων και δυνατοτήτων αναψυχής, (γ) δημιουργία ευκαιριών για νέους, (δ) μείωση κινδύνων πυρκαγιών και αποκατάσταση υγείας οικοσυστημάτων (πηγή: περιοδικό ΑΜΦΙΒΙΟΝ, τ. 88)

Μερικά πρόσφατα παραδείγματα

(Ερευν.προγράμματα του Εργαστηρίου Δασικής Οικονομικής
ΑΠΘ – Ν.Στάμου)

- «Πρότυπη επιχειρησιακή ανάπτυξη και διαχείριση βοσκοτόπων στα δ.δ. Διάσελλου, Αχλαδοχωρίου, Γριζάνου, Λιόπρασου, Αγρελιάς του Ν. Τρικάλων» (Εργαστήριο Δασικής Οικονομικής ΑΠΘ, Ν. Στάμου): Σκοπός η δημιουργία ενός Ορεινού Φυσικού Κτηνοτροφικού Πάρκου με Π/Υ 10,95 εκατ. € (τιμές 2002) και εκτιμώμενη απόδοση 37,24 €/στρ και IRR = 38,7% (Παπαδόπουλος κ.ά 2004)
- Δημιουργία Ορεινού Κατασκηνωτικού Κέντρου Περτουλίου (Αγ. Παρασκευή)
- Περιβαλλοντικές διαδρομές στα Πιέρια
- Πλατόνι – Κάμειρος: ολοκληρωμένες παρεμβάσεις δασικής αναψυχής στο Δ.Καμείρου Ρόδου
- Κέντρο Αναρρίχησης & αξιοποίησης βράχων Αγ. Δημητρίου και Γάβρου Δ.Χασίων
- Ανάδειξη και αξιοποίηση φυσικών πόρων Δ. Μαλακασίου

Μερικά πρόσφατα παραδείγματα

(λοιπές μελέτες – έργα)

- Έργο «Ανάπτυξη του τουρισμού και διαχείριση επισκεπτών στην προστατευόμενη περιοχή του Εθνικού Πάρκου Ανατολικής Μακεδονίας – Θράκης»
- Οικοτουριστικό πακέτο «A snorkel on the mountain» του Φ.Δ. Εθν.Δρυμού Σαμαριάς (διάρκεια 6 ημέρες, με χαρακτηριστικά την ενοποιημένη ορεινή και θαλάσσια εμπειρία σε συνδυασμό με σεμινάρια γαστρονομίας – οινογνωσίας και ισχυρή τοπική πολιτισμική αλληλεπίδραση στον Εθνικό Δρυμό Σαμαριάς)

Μερικά πρόσφατα παραδείγματα (έργων που υλοποιούνται από Δασική Υπηρεσία)

- Βελτίωση καστανιώνων: Μέτρο 5 «ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΚΟΥΣ ΤΗΣ ΚΑΣΤΑΝΙΑΣ ΣΤΑ ΚΑΣΤΑΝΟΔΑΣΗ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΚΑΣΤΑΝΕΩΝΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΓΙΑ ΤΟ 2016» (Πράσινο Ταμείο): 539.000 € για τοποθέτηση εμβολίων (2016)
- Εκπόνηση διαχειριστικών μελετών δημοσίων δασών και δασικών συμπλεγμάτων με αυτεπιστασία (ανάθεση με δημοπρασία των εργασιών πεδίου). Ευκαιρίες απασχόλησης σε Δασικούς Συνεταιρισμούς
- Κατασκευή δασικών έργων υποδομής: ΠΑΑ 2007 – 2013, Μέτρο 123β (10 εκατ.€)
- Δασικοί Χάρτες (έργο υποδομής για χωροταξικό σχεδιασμό)
- ΕΠΜ – ΣΔ για όλη τη χώρα: 17,3 εκατ.€ (Θεσσαλία: Μελέτη 8)

Δυνατότητες ή ευκαιρίες χρηματοδότησης

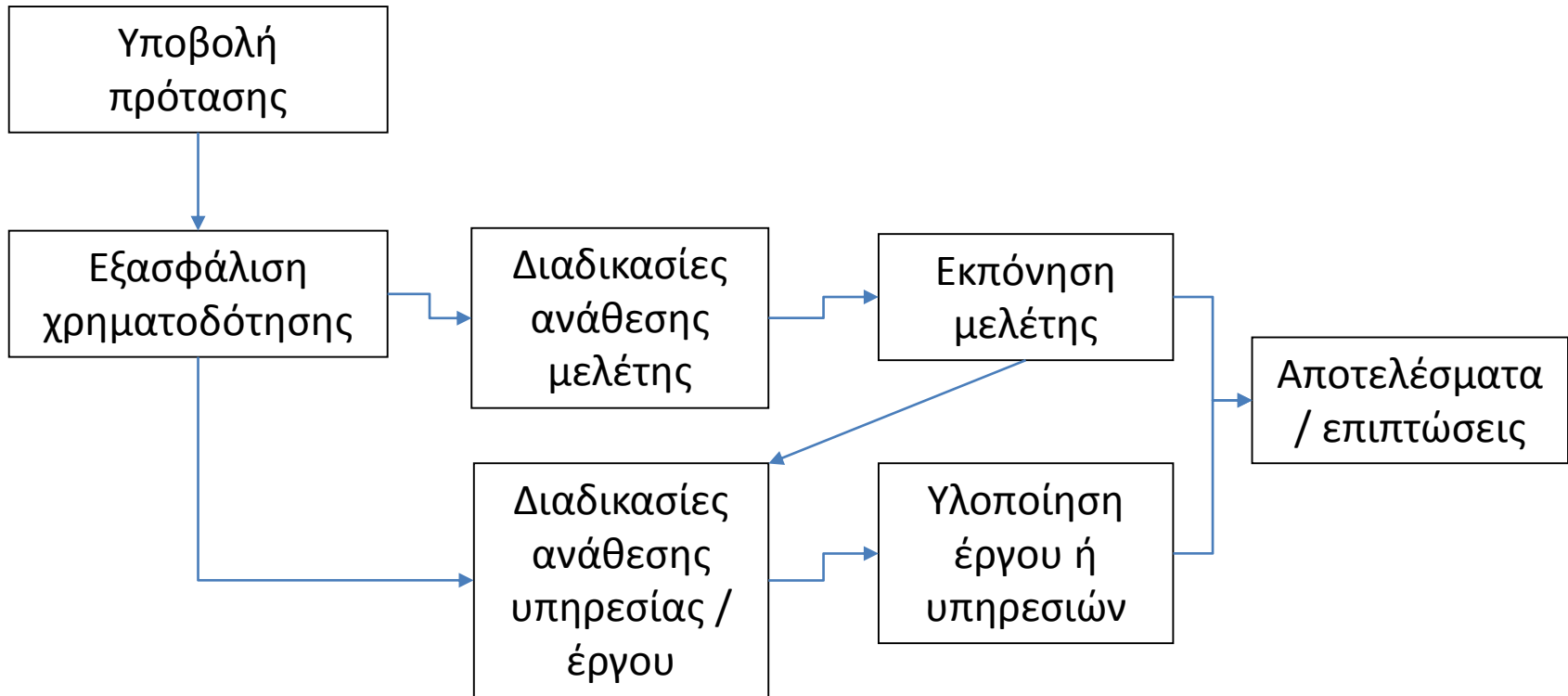
Συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα

- Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) 2014 – 2020: 6 δισ.€ εκ των οποίων 4,7 δισ.€ κοινοτική συμμετοχή. 16 Μέτρα (Νέοι Αγρότες, Κτηνοτροφικά Πάρκα, Διαχειριστικά Σχέδια Βοσκοτόπων, Μ08 - Επενδύσεις στην ανάπτυξη δασικών περιοχών και στη βελτίωση της βιωσιμότητας των δασών)
- Πρόγραμμα Τοπικής Ανάπτυξης CLDD/LEADER για ενισχύσεις ιδιωτικών επενδύσεων σε τουριστικά καταλύματα, βιοτεχνίες και μεταποιητικές μονάδες (για το Ν.Τρικάλων 5 εκατ.ευρώ)
- Επιχ. Πρόγραμμα Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη (πρώην ΕΠΠΕΡΑΑ)
- Πράσινο Ταμείο
- Πρόγραμμα LIFE (4 υπο-προγράμματα: Φύση και Βιοποικιλότητα, Περιβάλλον και Αποδοτικότητα Πόρων, Περιβαλλοντική Διακυβέρνηση & Πληροφόρηση, πρόγραμμα για το Κλίμα)
- Επενδυτικός Νόμος
- Προγράμματα Έρευνας, Τεχνολογικής Ανάπτυξης & Καινοτομίας (ΕΤΑΚ)
- Προγράμματα Διασυνοριακής Συνεργασίας (Interreg) (Ειδ.στόχος: Βελτίωση της ελκυστικότητας των περιοχών φυσικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος)

Ορεινή οικονομία & κοινωνική επιχειρηματικότητα

- **Κοιν.Σ.Επ.:** (γ) Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις Συλλογικού και Παραγωγικού Σκοπού, για παραγωγή προϊόντων και παροχή υπηρεσιών για την ικανοποίηση των αναγκών της συλλογικότητας (πολιτισμός, περιβάλλον, οικολογία, εκπαίδευση, παροχές κοινής ωφέλειας, αξιοποίηση τοπικών προϊόντων, διατήρηση παραδοσιακών δραστηριοτήτων και επαγγελμάτων κ.α.) που προάγουν το τοπικό και συλλογικό συμφέρον, την προώθηση της απασχόλησης, την ενδυνάμωση της κοινωνικής συνοχής και την ενδυνάμωση της τοπικής ή περιφερειακής ανάπτυξης
- **Δασικοί Συνεταιρισμοί:** νέο θεσμικό πλαίσιο (ν. 4423/2016): εκτέλεση υλοτομικών εργασιών & διάθεση δασικών προϊόντων. Επίσης, συμμετοχή στην εκτέλεση ειδικών δασοτεχνικών έργων (π.χ. αντιδιαβρωτικών)
- **Αγροτικοί Συνεταιρισμοί:** (ν. 4384/2016): Γεωργική – κτηνοτροφική εκμετάλλευση εκτάσεων (συμπεριλ. δασικών)

Ο ρόλος των γεωτεχνικών - δασολόγων

- Συμβουλευτικές υπηρεσίες (σύνταξη επιχειρηματικών σχεδίων, υποβολή προτάσεων, διαδικασίες ανάθεσης)
- Εκπόνηση μελετών – παροχή υπηρεσιών
- Υλοποίηση δασοτεχνικών έργων